

NAGYKÓNYI

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Nagykónyi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 19/2018. (II. 08.) határozatával elfogadva

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója – utcák, terek, közparkok, közkertek
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1.Bevezetés

A kézikönyv Nagykónyi lakosságához, a településen építkezni vágyókhoz szól elsősorban.

Nagykónyi épített környezetét a belterület épületei, valamint a szőlőhegy építményei jelentik. Ezek összessége határozza meg az épített környezet minőségét. A település legértékesebb építészeti elemeit a templom, a közösségi épületek, valamint a népi lakóházak, hagyományos gazdasági épületek jelentik. Az átalakítások, új építések formálták tovább Nagykónyi településképét és jelenlegi arculatát.

A kézikönyv célja a település értékeinek bemutatása, megvédése oly módon, hogy a jelenkor építési igényei is megvalósulhassanak.

A településképi arculati kézikönyv a település természeti és épített környezetét kívánja bemutatni, feltárni értékeit. Ezen felül ajánlásokat, iránymutatásokat fogalmaz meg a településkép minőségi formálására vonatkozóan a jövő építetői számára.

A település értékeinek megismerésével, a javaslatok figyelembe vételével reményeink szerint az egyéni elképzelések is jobban beilleszthetők lesznek a település épített környezetébe, amely Nagykónyi további fejlődését eredményezi.

A kézikönyv a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 12. melléklete szerinti tartalommal készült.

2. Nagykónyi bemutatása, általános településkép, településkarakter

Nagykónyi Tolna megye nyugati szélén található kistelepülés a Tamási járásban. A megyeszékhelytől, Szekszárdtól 60 km-re, Tamásitól 8 km-re, Siófoktól 40 km-re található. Nagykónyi a 65. számú főútról Dombóvár felé lekanyarodva a 61. számú közútról, valamint Iregszemcse felől a 651. sz. útról közelíthető meg

A település népessége 1099 fő (2015. évi adat).

Nagykónyi története röviden

Nagykónyi a 13. században már népes település volt, amely a dombóvári uradalom része, majd a török uralom idején a koppányi szandzsákhöz tartozott. A török hódoltság alatt többször elnéptelenedett a település. A 18. század elején betelepítések történtek. A 18. században 700-an laktak a faluban. 1848-ban tűzvész pusztította el a falu egy részét. Ezután német telepesek költöztek a területre.

1945 előtt nagy volt a törpebirtokosok száma, de emellett sok földnélküli is volt. A falu lakosainak mindig is az állattenyésztés és a földművelés jelentette a megélhetést, a szőlőművelés pedig manapság is jelentős a településen élők életében. (forrás: www.hu.wikipedia.org)

A településszerkezet

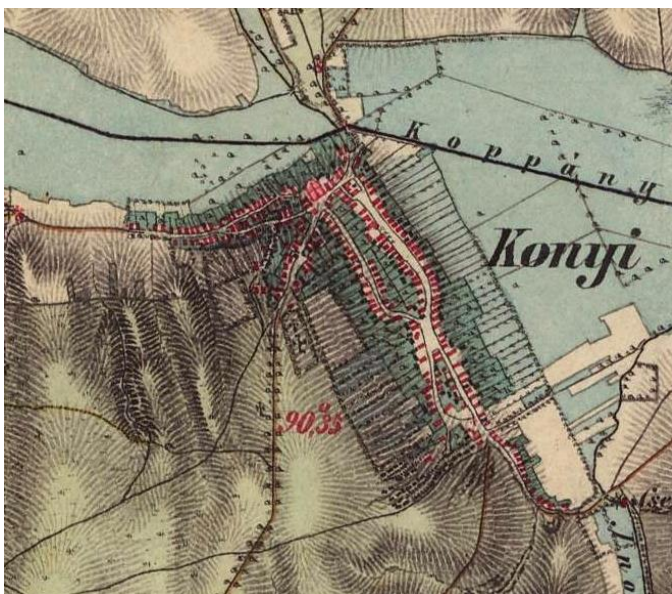
A település egy régi közlekedési útvonal, a Dombóvárról Tamásiba vezető út mentén, a Koppány-folyó átkelőhelyén a patak mentén alakult ki. Az I. katonai felmérésen (1763-1787) látható, hogy Nagykónyi régi utcái spontán módon alakultak, a domborzathoz, és az ezt követő közlekedési vonalakhoz igazodóan. Utcái ívesen kanyarodnak, egymáshoz véletlenszerűen kapcsolódnak, ún. halmazos településszerkezetet eredményezve.

A II. katonai felmérés idején (1806-1869) az előző felmérés óta eltelt 50-100 év alatt kisebb rendeződés látható a településszerkezetben: a Nagy utcával párhuzamosan létrejött a Kis utca. Előbbi utcák mentén viszonylag nagy területű, mély telkeket alakítottak ki. A hátsókat szántóként, gyümölcsösként és szőlőtermesztéssel is hasznosították. A Nagy utca keleti teleksorának kertjei azonban ekkor még a Koppány-folyó által időszakosan elöntött ártéri területbe nyúltak (*Berek*). A település szántói nagyjából a Koppánytól északra feküdtek.

Említést érdemel a faluhoz tartozó jelentős kiterjedésű egykori szőlőhegy (*Értényi hegy, Kónyi hegy, Új hegy*). A sűrűn parcellázott pinceházas területnek mára alig maradt nyoma, területét ma főként nagytáblás szántók foglalják el.

Nagykónyi belterülete az I. katonai felmérésen (forrás: mapire.eu/hu/map)

Nagykőnyi belterülete a II. katonai felmérésen (forrás: mapire.eu/hu/map)

A községnek új utcái nyíltak a múlt században a Koppány-folyón túl (Vásártér u., Dózsa Gy. utca), ahol már vegyes utcakép jellemző az eltérő stílusban épült házak, azok eltérő magassága, tömege miatt. A Vásártér utca északi részén a lakóházak fűrészfogas beépítésben állnak.

A Kis utca - Város utca által közrezárt terület képezi a település magját, központját, ahol a középületek és a római katolikus templom is áll. Innen sugarasan ágaznak ki a kisebb utcák, amelyek által közrezárt szabálytalan alakú tömbökben kisméretű telkek találhatók. Rövid telkek vannak még a Bartók utcán és a Petőfi utcán a falu déli részén. A Nagy utca, a Kis utca, a Kossuth utca és a Vásártér utca rendelkezik nagyobb szélességgel, a többi utca keskeny keresztmetszetű. A beépítés többnyire egységes: az utcákban oldalhatáron álló beépítés jellemző előkerttel.

Nagykőnyi beépített belterülete napjainkban

Általános településképi jellemzők

A település karakterét az épületek rendezettsége, állapota, valamint a közterületek, az előkertek és az udvarok megjelenése, gondozottsága határozza meg. Vertikális települési elemként jelenik meg a templom tornya.

A lakóházak jellemzően egységesen, oldalhatárra épültek, fésűs elrendezésben. A hosszanti elrendezésű lakóházak nyeregtetővel rendelkeznek. A lakóépületek közül meglehetősen sok maradt meg eredeti tömegében. A homlokzatok többségét az idők során átalakították, de láthatunk még eredeti formában fennmaradt épületeket is. A jellegzetes kovácsoltvas kerítések betekintést engednek a gondozott udvarokra, előkertekre.

A település főutcáján (Nagy utca) több felújított régi lakóház látható, illetve előfordul régi mintára épült új lakóház is. Az intézményi épületek jó állapotúak, különösen jól mutat a faluközpontjában álló iskola épülete, annak környezete, valamint a szomszédságában álló műemlék római katolikus templom.

A közterületek a legtöbb helyen megfelelően gondozottak. A Vásártér utcában a Kulcsár-patak mellett tágas területen fekszik a falu közösségi helyként szolgáló területe, ahol játszótér, pihenőpark, kemence és tűzrakóhely is helyet kapott. A közkert környezete gondosan ápol, ahol dísznövény-kiültetés is díszíti a közteret. Példaképként szolgál a főutca egyes udvarain kialakított dísznövénykert is. A keskeny keresztmetszetű utcákon általában füvesített zöldsávok láthatók, itt nem jellemző a növénykiültetés. A szélesebb zöldsávok gyümölcsfákkal, díszfákkal vannak telepítve. A temető gyepes felületével, nyírt sövényeivel gondozott képet mutat. A külterületen elsősorban a mezőgazdasági művelés, az erdőgazdálkodás és a külterületi majorok jellemzőek.

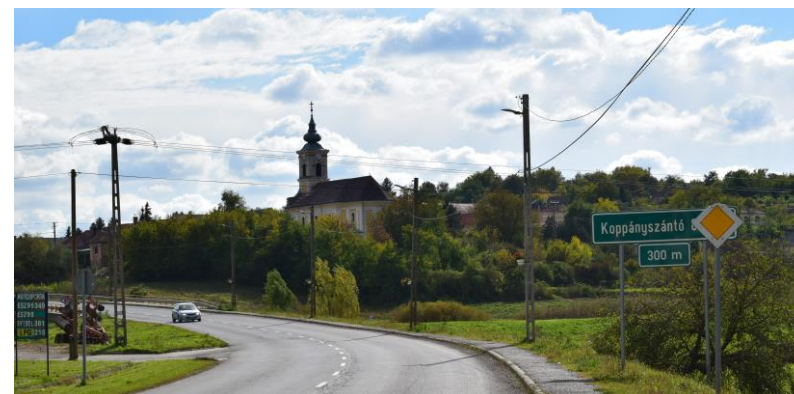

A Nagy utca jellemző képe az egykorú, hosszanti elrendezésű népi lakóházakkal, boltíves tornácnnyílással

A Kis utcát meglehetősen széles zöldsáv kíséri. Az utca végét vertikális elemként a templom zárja le.

Nagykónyi **táji karakterének** változatosságát dombfelszíneinek, vízrajzi adottságainak, természetes és telepített növénytakarójának, valamint az ember tájalkotó tevékenységének köszönheti. Maga a belterület egy dombra települt, de a külterületen is találhatók tanyák, lakóterületek, majorok (Medgyespusztá, Kültelek, Ságpuszta). A külterület Újireg felőli részén található Medgyespusztá tervezett, szabályos telekszerkezetű lakóterülete, ahol a lakóépületek kétféle típusa látható. Az egyik a régi, földszintes, csonkakontyos nyeregvetős típus, a másik a földszintes, sátoztetős, 70-es évekbeli típusház. A széles telken gyakran a lakóépületek mellett kaptak helyet a melléképületek.

A falu dombvidéki fekvése jól látható a települést megközelítő főútról

Nagykónyi parkosított közösségi funkciójú tere

Nagyáblás homogén szántók, háttérben az egykori zártkertek

3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

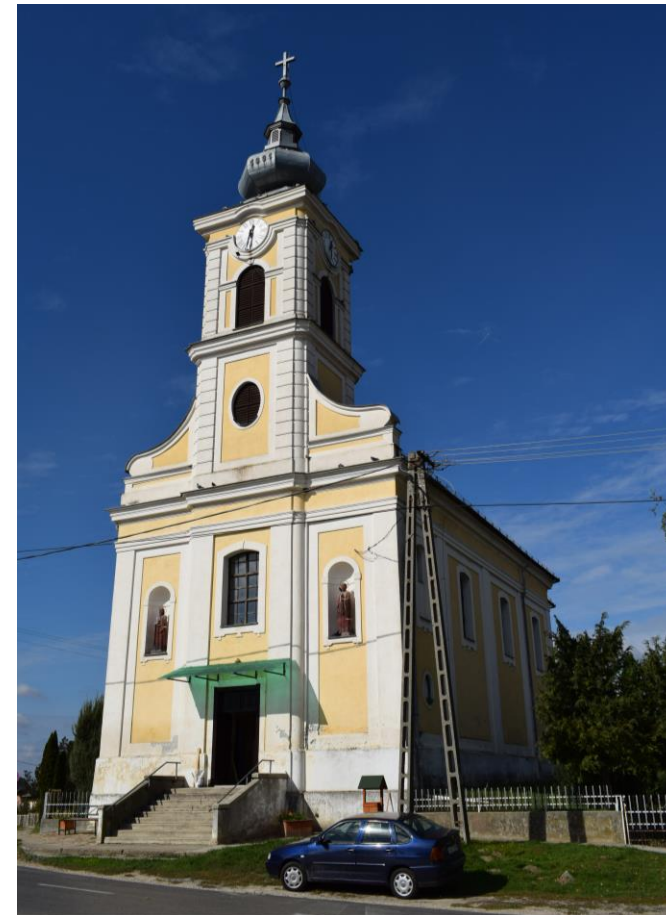
A település építészeti értékeinek legfontosabb elemei a műemléki védelem alatt álló római katolikus templom, valamint helyi védelemre érdemes építmények.

Műemlék

A település műemléke a római katolikus templom.

Keresztelő Szent János templom

A település központjában, a Város utca kiterjedésének északi részén áll a község temploma. A templomot 1774-ben építették barokk stílusban, déli homlokzatán egy toronnyal. Az egyhajós épület poligonális záródású szentéllyel rendelkezik, nyugati oldalán emeletes, kontyolt nyeregtetős oratóriummal. A hajó csehsüveg boltozatos, a szentély fiókos dongaboltozattal és félkupolával fedett. A templom kifestése a 18. sz. végére tehető. Belső felújítása 1945-ben, külső helyreállítása az 1990-es években történt. A bejáratí ajtó feletti új előtető sajnos nem illeszkedik az épülethez. (forrás: Tolna megye műemlékjegyzéke - <http://www.forsterkozpont.hu/>)

A Keresztelő Szent János templom

Helyi védelemre érdemes építmények

Nagykónyi építészeti értékeit a szakrális építmények, szobrok, valamint a népi építészetét felmutató lakóházak képviselik. Ezen objektumokat tételesen a települési értékleltár tartalmazza.

A településen jelenleg helyi védelem alatt álló épület nem található.

Nagykónyiban a helyi védelemre érdemes építmények jellemzően a belterületen találhatóak.

A régi épületek megmentés fontos tett, nem csak a magántulajdon, hanem a teljes település, közösség identitásának megőrzése szempontjából is. Gondos tervezéssel egy régebbi épület kiválóan átalakítható a mai kor igényeihez, színvonalához

Helyi védelemre érdemes építmények térképe a belterületen

A népi lakóépületeket általában utcára merőleges nyeregtetővel építették. Utcai homlokzatukat díszítették. A jellemző nyílásrend 2 ablak + tornácajtó vagy tornácnílás volt. Az udvari homlokzatok karakteres eleme az oszlopos tornác. A tornácok és a homlokzatok kialakítása hasonló a népi lakóépületeknél, mégis találunk eltéréseket, amelyek miatt egyedi karakterűek az épületek.

Lakóház értékes utcai homlokzattal

A helyi védelemre érdemes lakóházak közül fenti épület utcai homlokzatát klinkertéglával burkolták, a nyeregtetőt csomakonttyal látták el.

Emlékművek, szobrok, keresztek

Az iskola előtt két emlékmű is áll. Az egyik egy I.-II. világháborús emlékmű felül „Pro Patria” felirattal, mészkőből faragott katona domborművével. A másik egy 1856-ból származó Szentháromság-szobor. A település több pontján állnak kőkeresztek, így a Bartók Béla utca kis kiteresedésében, a Kis utca és a Nagy utca találkozásánál (Sárdy János szülőháza előtt) és a Város utca nyugati végén. A Vásártéren áll egy 1956-os emlékmű, valamint mellette egy kápolna.

1956-os emlékmű

Kápolna

I-II. világháborús emlékmű

Szentháromság- szobor

Poszpis-kereszt a Nagy utcában

Mária-szobor a templomkertben

Helyi védelemre javasolt építmények Nagykönyiban		
Helyrajzi szám	Utca, házszám	Megnevezés
430	temető	kereszt
2038	zártkert	kereszt
566	Kossuth u. 470.	lakóépület
592	Nagy utca	kereszt
699	Nagy u. 35.	lakóépület
698	Nagy u. 34.	lakóépület
612	Nagy u. 92.	Sárdy János szülőháza
592	Nagy utca	Kereszt (emlékház mellett)
691	Nagy u. 27.	lakóépület
687	Nagy u. 25.	lakóépület
303	Iskola u.-Kis u. sarok	emlékmű, szobor
89	Város utca	szobor
142	Város utca	kereszt
126	Város u. 186.	lakóépület
116	Város u. 177.	lakóépület
265	Város u.237.	lakóépület
40	Dózsa Gy. u.	Szt. János kápolna
17/2	Dózsa Gy. u.	szobor
9	Vásártér u.142.	lakóépület
1127	Medgyes puszta	volt kúria épülete
0141/2	külterület	kereszt
07/33	külterület	kereszt
0173	külterület	kereszt
0174	külterület	kereszt
0275/32	külterület	Szentkúti kápolna

Táji és természeti értékek

Nagykónyi területét több vízfolyás is érinti, melyek parti sávja, vagy tágabb környezete része az országos ökológiai hálózatnak. Emellett ezek a területek tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területbe is tartoznak. Ezek olyan területek, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Ide tartoznak a Koppány és a mellette fekvő erdők a település délnyugati oldalán, a Nagykónyi-víztározó, valamint a délkeleti határon a Vörös-víz menti gyepterületek és erdők. A természeti értékek, valamint a fajok áramlását biztosító természetes ökológiai felületek megőrzésének szempontjait figyelembe kell venni. Ennek biztosítására a kialakult természetközeli területhasználatok (rét, erdő, nádas) megőrzése javasolt.

Ökológiai folyosó a Koppány-folyó mentén

Nagykónyi természetközeli területei (ökológiai folyosó, tájképvédelmi terület)

4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Nagykónyi közigazgatási területe az alábbi eltérő karakterű egységekre bontható:

- településközpont
- jellemzően családi házas terület
- ökológiai szempontból érintett terület
- szőlőhegy

A településközpont, a jellemzően családi házas övezet területei, a szőlőhegy tekinthetők településképi szempontból meghatározó eltérő karakterű területeknek, ahol kialakult épített környezet. Az ökológiai szempontból érintett területeken építmények, épületek nem jellemzőek.

Jelmagyarázat az eltérő karakterű területek térképéhez:

- Településközpont
- Jellemzően családi házas terület
- Szőlőhegy
- Ökológiai szempontból érintett területek

Eltérő karakterű területek térképe

Településközpont

A község központi része az itt található intézményi épületek miatt különül el az egyéb, jellemzően családi házas lakóterülettől.

Az intézmények a Város utca kiteresedésénél és a Nagy utcán helyezkednek el (iskola, gyógyszertár, orvosi rendelő, polgármesteri hivatal és a művelődési ház.) A település központi része a templomtól indul és a főutca (Nagy utca) közepéig, a Művelődési Házig tart. Az épületek oldalhatárra vagy az oldalhatártól kis távolságra (legfeljebb 1 m) épültek, az utcai kerítés és a ház között kis előkerttel (2-4,5 m).

A Kis utcában családi házak találhatók. A Nagy utca az összes utca közül a legszélesebb keresztmetszetű, itt halad a 61. sz.

főút. A település központi részén kis és közepes méretű telkek jellemzőek. A Kis utcán a Város utca felé haladva a templom folyamatos látványa fogad bennünket, amely egyedi hangulatot sugároz.

Az utcák rendezettek, szakaszonként fásítottak.

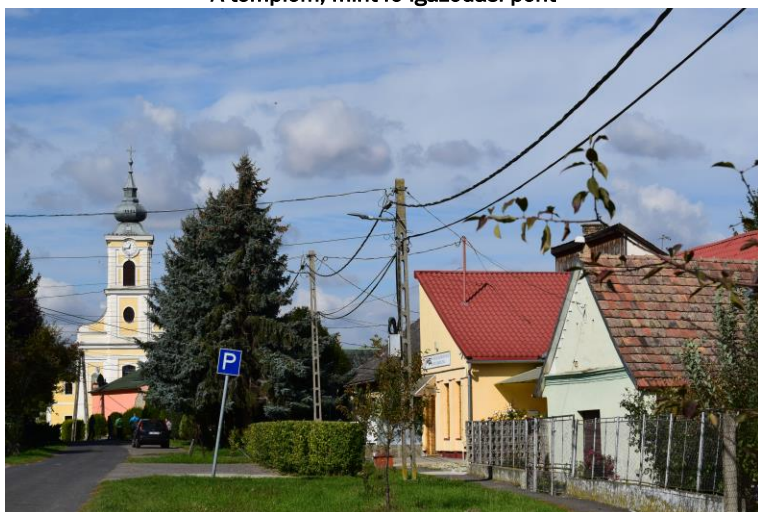
A népies jellegű épületek helyére sok helyen a földszintes, sátoztetős 60-70-es évekbeli típusházak és a később épült tetőtér-beépítéses, nagyobb épülettömeggel rendelkező kétszintes családi házak kerültek, így ma már vegyes épületállományról beszélhetünk.

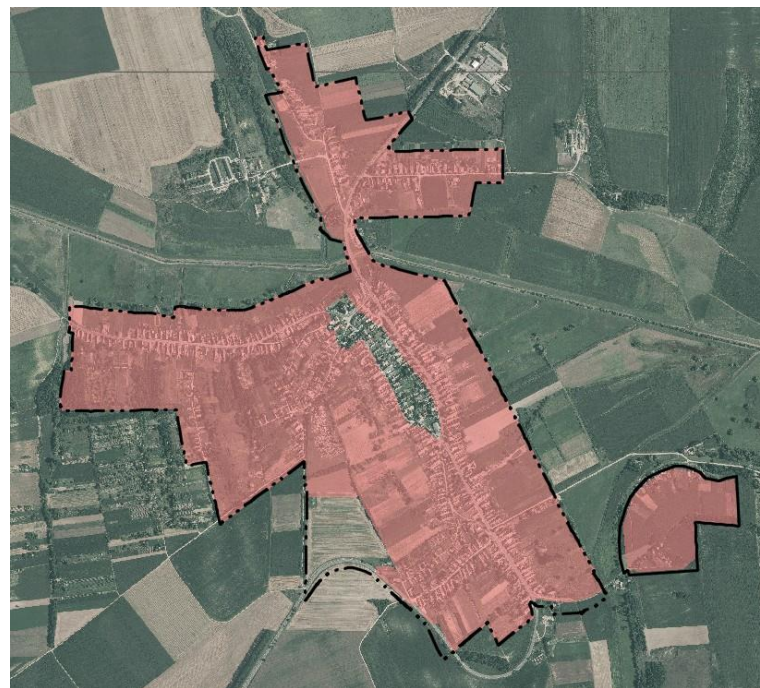
Az általános iskola és környezete

A templom, mint fő igazodási pont

Jellemzően családi házas terület

Nagykónyi településközponton kívüli utcáiban családi házas területek találhatók. Ide sorolható a külterületen lévő, szintén családi házas beépítésű Medgyespusztas is.

A lakóházak oldalhatárra kis előkerttel települtek, azonban a Nagy utca mentén több esetben az utcavonalra épültek a házak. Előfordul az utcavonallal párhuzamosan befordított épület is. Egyes utcákban – Város utca, Kossuth Lajos utca, Vásártér utca - számos régi, népi jellegű épület maradt meg eredeti formájában. Ezek földszintes épületek, tolnai ornamentikával vagy letisztult

vakolatdísszel ellátott oromfallal, utcai homlokzatán két keskeny ablakkal. Sokuk udvari homlokzatán ma is oszloppal támasztott tornác húzódik.

Az utcák spontán módon történt kialakulása, valamint a domborzathoz való illeszkedés miatt a telkek mérete utcánként eltérő. A Nagy utca és a Kis utca szélső telkei keskenyek és mélyek, melyek hátsó részét általában szántóként használják.

Mára a lakóházak jelentős része lecserélődött, de sok értékes épület megmaradt. Ezek oldalhatárra épült, nyeregtetővel rendelkező épületek. Több helyen maradtak meg eredeti formában nyers téglá homlokzatú melléképületek is.

A Város utca részlete a fűrészfogas beépítésben álló nyeregtetős lakóházakkal

A Nagy utca keleti oldalának beépítése

Szőlőhegy

A belterület nyugati oldalán helyezkedik el a Szőlőhegy. A területet jellemzően hosszú, keskeny szalagtelkek alkotják. A telkeket szőlőként, gyümölcsösként, részben kerként művelik. A műveléshez, borászkodáshoz szükséges eszközök számára viszonylag kis alapterületű présházakat építettek. A domboldalakon húzódó szőlőhegy a művelt területeivel, épületeivel egyedi hangulatot tükröz.

Az ember alakította táj szerves részét képezik a szőlőskertek a présházakkal

Ökológiai szempontból érintett területek

Nagykónyi természetközeli területekben, ökológiai felületekben gazdag. A Koppány-folyótól délre ökológiai folyosó és magterületek húzódnak, melyek területén erdők, természetes gyepek, legelők és szántóföldek találhatók. Az övezetbe tartoznak továbbá tájképvédelmi területek is. Ezek az egykori zártkerti területek és a Vörös-víz mentén húzódó vegyes tájhasználatú, ezáltal változatos tájszerkezetű felületek, melyet gyümölcsösök, szőlők, vízfolyások és vízparti ökológiai felületek (rétek, gyepek), erdők alkotnak. A tájképet a domborzat hullámzása még változatosabbá teszi.

A legfontosabb feladat ezeken a területeken az értékes természeti környezet megóvása, melyet természetkímélő gye- és erdőgazdálkodással, a szántók és természetközeli területek közötti mezsgyék meghagyásával lehet elősegíteni.

A Kulcsár-patak és környékének vizes élőhelyei

A település a tájban

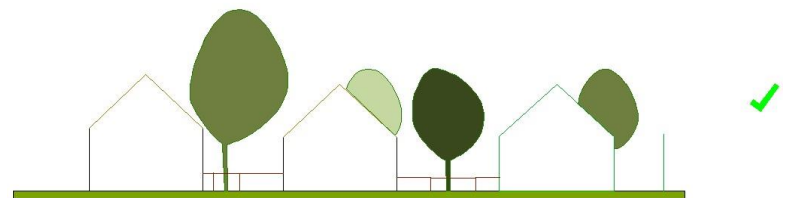
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója – utcák, közparkok, közkertek

E fejezetben, valamint a „Jó példák bemutatása” című fejezetben bemutatott példák szemléletformáló jellegűek, amelyeknél a hagyományos tömegalakítás, homlokzatképzés, épületrészletek tekintendők követendő, illetve az építészeti kialakítást ösztönző elemeknek, amelyek a tervezés kiindulási pontjául szolgálhatnak. A településközpontra, a jellemzően családi házas területre, valamint a szőlőhegyre fogalmazódtak meg ajánlások, tekintettel arra, hogy ezeken a területeken beszélhetünk épített környezetről.

Ajánlások – településközpont

Magassági arányok

A településközpontban jellemzően földszintes épületeket találunk, ettől inkább csak az intézmény-épületek térnek el, illetve az elmúlt évtizedekben épített kétszintes lakóépületek. Előzőek miatt egy szintes épületeknél több szintszámú épületet nem javasolt kialakítani. A nagyobb épülettömegű épületek környezetében feltételezett építésnél nem javasolt az alacsony épületmagasság, de a kialakult magasságoknál nagyobb kialakítás sem.

Alkalmazandó tetőhajlásszög, tetőforma

Az alkalmazandó jellemző tetőhajlásszög a meglévő épületek tetőhajlásszögéhez igazodva kerüljön kialakításra, amely épület, épületszárny építése esetén jellemzően $30^\circ - 45^\circ$ közötti. A túl magas, illetve a túl alacsony hajlásszögű tetők nem illeszkednek a településrész utcaképeibe.

Megfelelő telepítés, tömegformálás

A településrész ingatlanai jellemzően oldalhatáros beépítésűek, kis előkerttel. A főépület folytatásában építették a kiszolgáló, gazdasági épületeket, tárolókat.

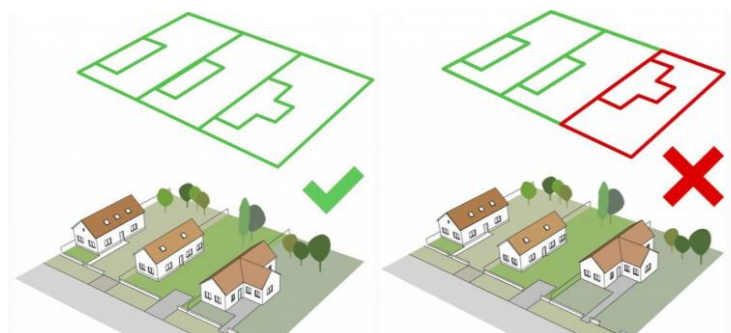
Új épületet a hosszanti telekhatárra, illetve attól csurgótávolságot (0,5 -1 m) tartva javasolt elhelyezni.

Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

Az épületeket hosszanti irányban, a telek belső irányába, a meglévő épület folytatásaként célszerű bővíteni, amennyiben a telek adottságai lehetővé teszik. Több esetben látható ettől eltérő beépítés, amikor a melléképületet a lakóházzal szemben, attól különállóan építették. Ilyen esetben figyelni kell arra, hogy a telepítési távolságok betartásra kerüljenek, illetve arra, hogy a hátsókertet az udvaron keresztül mezőgazdasági géppel (pl kistraktor) meg tudják közelíteni, rakodás, szántás miatt.

A kiszolgáló épületeket (tárolók, garázs, ól) a főépülettel összhangban javasolt kialakítani, amely vonatkozik a telepítésre, tömegarányokra, anyaghasználatra is.

Az épületeket jellemzően nyeregtetővel javasolt kialakítani.

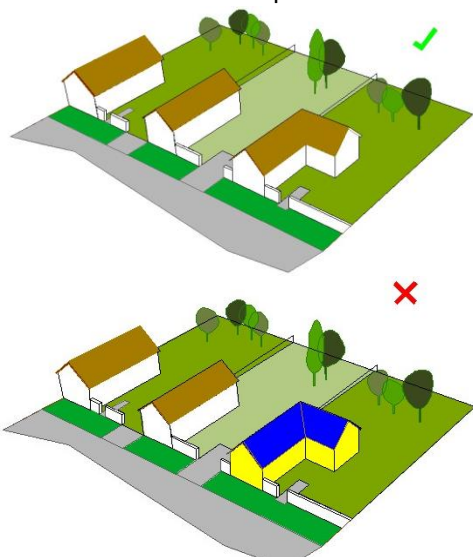

Épületek színezése, anyaghasználat

Az épületek homlokzatait vakolt felülettel, vagy tégl architektúrák kiképzéssel javasolt kialakítani, illetve ezek harmonikus kombinálásával. Színezésnél a fehér, illetve az átgondolt, nem rikító, földszínek használatára érdemes törekedni. Kerülni kell a harsány színek alkalmazását a homlokzatokon, valamint a nagyáruházakban megvásárolható „épületdíszeket”, amelyek zavaró hatásúak a falusias környezetben.

Helyi védelemre érdemes épületeknél, eredeti épületrészeknél a homlokzatok rekonstrukciója javasolt az eredeti felületképzések helyreállításával. A homlokzatokat az eredeti színezéseknek megfelelően kell kialakítani.

A tetők héjazati fedésénél javasolt az égetett agyagcserép, vagy természetes színhatású betoncserép alkalmazása.

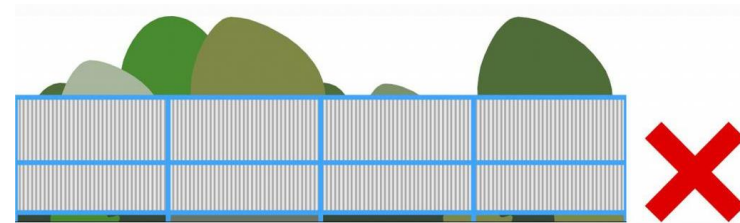

Kerítések kialakítása

Az utcáfronton a kerítések kialakításánál az áttört jellegre kell törekedni. Lábazatos, pillérek közti kovácsoltvas, vagy lécbetétes kerítések kialakítása javasolt.

A kerítések építésénél is törekedjünk arra, hogy kialakításukban, anyaghasználatukban illeszkedjenek a főépülethez.

Ezen felül a tömör, falazott kerítések is megjelenhetnek, amennyiben legfeljebb 1,5 méter magasak és kialakításukban illeszkednek a főépülethez, illetve környezetükhöz.

Ajánlások - Jellemzően családi házas terület

Magassági arányok

A településrészen zömében lakótelkek találhatóak, családi házakkal. A főépületek jellemzően földszintesek, csak néhány helyen ékelődik be az utóbbi évtizedekben épített kétszintes épület.

Javasolt a környezet, a szomszédos ingatlanokhoz történő alkalmazkodás a magassági arányok tekintetében is.

Alkalmazandó tetőhajlásszög, tetőforma

Az alkalmazandó jellemző tetőhajlásszög a meglévő épületek tetőhajlásszögéhez igazodva kerüljön kialakításra, amely épület, épületszárny építése esetén jellemzően 25° - 45° közötti. A túl magas, illetve a túl alacsony hajlásszögű tetők nem illeszkednek a településrész utcaképeibe.

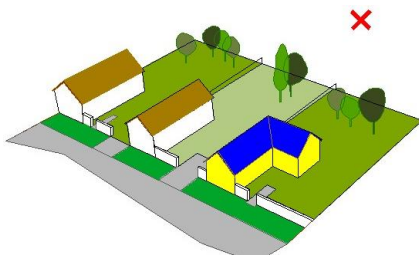
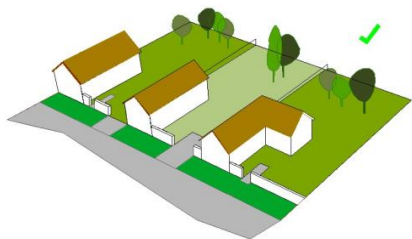
A településrészen a nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátoztetős épületek is megtalálhatóak. Javasolt az egyszerű tetőformák alkalmazása a környezethez igazodva.

Épületek színezése, anyaghasználat

A településközponthoz hasonlóan az épületek homlokzatait itt is vakolt felülettel, vagy téglaképzéssel javasolt kialakítani. A két felületképzés esztétikusan kombinálható. Színezésnél a fehér, illetve az átgondolt, nem rikító, földszínek használatára érdemes törekedni.

Kerülni kell a harsány színek alkalmazását a homlokzatokon.

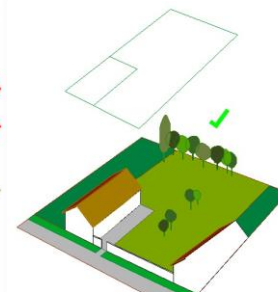
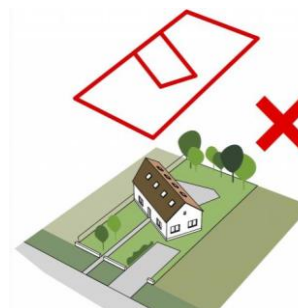
Megfelelő telepítés, tömegformálás

A településrész ingatlanai oldalhatáros beépítésűek, kis előkerttel. A főépület folytatásában építették a kiszolgáló, gazdasági épületeket, tárolókat.

Új épületet a telek oldalhatárára, illetve attól csurgótávolságot (0,5 -1 m) tartva javasolt elhelyezni.

Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

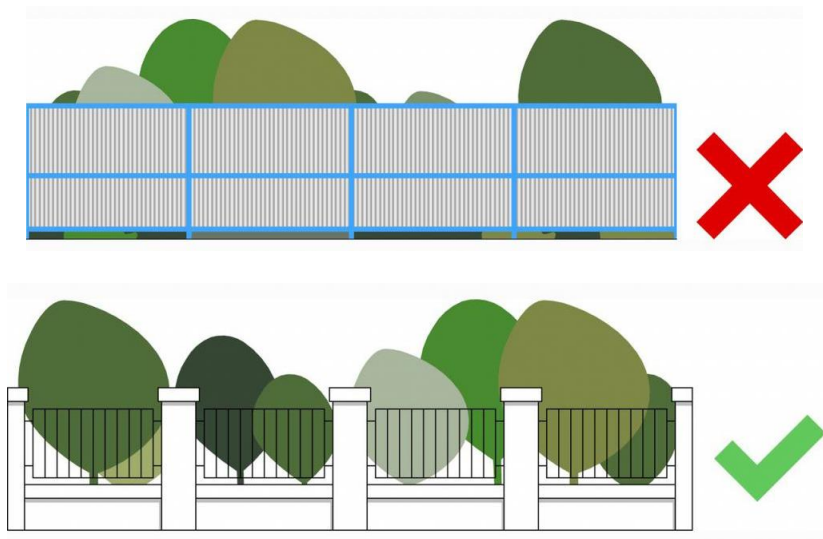
Az épületeket jellemzően nyeregtetővel javasolt kialakítani.

Kerítések kialakítása

A kerítések kialakításánál az áttört jellegre kell törekedni. Az utcafronton lábazatos, pillérek közti kovácsoltvas, vagy lécbetétes kerítések kialakítása javasolt.

Ezen felül a tömör, falazott kerítések is megjelenhetnek, amennyiben legfeljebb 1,5 méter magasak és kialakításukban illeszkednek a főépülethez, illetve környezetükhöz.

Ajánlások – Szőlőhegy

Magassági arányok

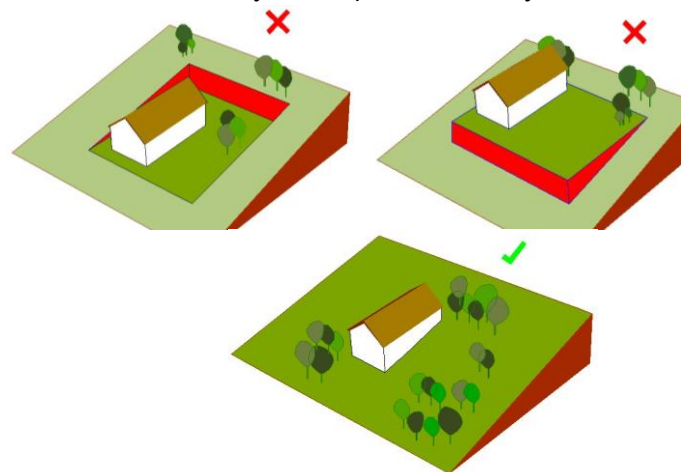
A területen javasolt a földszintes épületek kialakítása.

Alkalmazandó tetőhajlásszög, tetőforma

Az alkalmazandó jellemző tetőhajlásszög a meglévő épületek tetőhajlásszögéhez igazodva kerüljön kialakításra, amely épület, épületszárny építése esetén jellemzően 30° - 45° közötti. Az összetett, bonyolult tetőformák helyett a nyeregtető alkalmazása javasolt.

Megfelelő telepítés, tömegformálás

A gazdasági épületeket, prэшázakat a domborzati viszonyoknak megfelelően kell telepíteni. Ezzel a tájhoz való illeszkedés mellett földtani problémákat (pl megbolygatott partfalak csúszása) is elkerülhetünk, amelyek az épületet veszélyeztetnék.

Utcák, terek, közparkok, közkertek, fasorok:

Nagykónyi közterületei gondozottak. Az utcák menti zöldsávokban a gyepek jellemzően lenyírt. A szélesebb zöldsávokban már megjelennek a cserjék, sövények, illetve a fák. A Nagy utca zöldsávjai a Város utca felé kiszélesednek, itt, valamint a Kis utca mentén meghatározó az örökzöld fák (fenyők, tuják) látványa. A Nagy utcán az önkormányzat által kihelyezett állványos növénytartók és egynyári virágokkal beültetett faládák díszítik az utcaképet.

A Nagy utcán álló keresztet - mint a településen áthaladók számára látható tájértéket - dekoratív növénykiültetéssel vették körül.

Az előkertekben virágos cserjék, évelő növények és hagyományos kerti virágok díszlenek.

A terek, közkertek értékes faegyedeit, zöldfelületi elemeit továbbra is karban kell tartani, a kiöregedett fák helyére újabakat ült.

Egyéb ajánlások

Sajátos építményfajták, egyéb műszaki berendezések elhelyezésére vonatkozó ajánlások:

A Nagy utca és a Város utca felett áthaladó légvezetékek földkábelrel történő kiváltásával a településképet tovább javulhatna.

A település teljes ellátását szolgáló sajátos építmények (pl. hírközlési, energiaellátási építmények adótorony) a településképet negatívan befolyásolhatják. Nagykónyi

közigazgatási területén a településképi területeken nem ajánlott a vertikális jellegű sajátos építmények elhelyezése.

Fenti építmények viszont hozzátartoznak a település működtetéséhez, az életkörülmények javításához. Ezen építményeket javasolt elsősorban a településképi szempontból meghatározó területen kívüli külterületen elhelyezni. Itt is törekedni kell az építmények tájba illesztésére, a környezet nem zavaró kialakításra.

Reklámhordozókra, közterületi homlokzatok vonatkozó ajánlások

Főépítmények közterületről látható homlokzatait építészeti egységes megjelenéssel kell kialakítani.

Közterület felé néző homlokzaton parabola antenna, klíma kültéri egység ne jelenjen meg a helyi védelem alatt álló épületeken.

Fentiek vonatkoznak a napelemek, napkollektorok, esetleg más, a homlokzatokon, tetőkön elhelyezendő műszaki berendezések kialakításánál is.

Hirdetőfelületek létesítésénél a meglévő építészeti elemek, az épület karakteréhez illeszkedő kialakítás javasolt. Javasolt az épületeke homlokzatán betűgrafikaként megjelenített cégfeliratok, illetve cégek elhelyezése. Ezek a megoldások jobban illeszkednek az utcaképbe, mint a táblákon megjelenített reklámfeliratok.

Fontos továbbá, hogy a reklámok, feliratok grafikai és építészeti „szemmel” együttesen kerüljenek kialakításra.

6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A jó példák szemléletformáló jellegűek. Cél a jellegzetes épületek, épületrészek, építmények bemutatása példákon keresztül, amelyek egy épület átalakításánál, felújításánál, vagy új épület létesítésénél hangulatukban, megjelenésükben, anyaghasználatukban kiindulási alapot képezhetnek a tervezésnél.

Épület felújítása

A népi építészeti jegyeket magánviselő épületet az eredeti épületrészek, nyílászárók, vakolatdíszek megtartásával újítták fel. A homlokzaton több szín is látható, viszont egységes hatást eredményeznek.

Hagyományőrzően felújított lakóház a Nagy utcában

A homlokzat felújításakor szintén cél volt az eredeti motívumok megtartása, rekonstrukciója, ami miatt karakteres utcaépi elemként tekinthetünk az épületre.

Egykori kúria teljes felújítása a Kis utcában:

Az épület teljes átalakításon esett keresztül a közelmúltban. A nem hivalkodó homlokzati színezéssel, az új osztott üvegezésű fa nyílászárók beépítésével, a tornácoszlopok megtartásával az épület megjelenése harmonikus összhatást eredményez.

Melléképület homlokzata látszó téglafelülettel

Egységes kialakítású melléképület

Visszafogott homlokzati díszítéssel ellátott népi jellegű lakóház. A felújítás során példásan megőrizték a háromsztatú ablakokat, a tornácajtót

Az egységes héjazatú, nyeregtetős épület eleganciát tükröz

Ablakok

Az osztott üvegezésű, nyújtott téglalap alakú ablakok jól illeszkednek a településképbbe. Az árnyékolásnál a zsalugáter, spaletta alkalmazásával egységes nyílásrendek alakíthatóak ki a házakon.

Kerítés az utcáfronton

Áttört jellegű kerítések

Az épületek megjelenésének összhatását az utcai kerítések is befolyásolják. A lábazattal épített, pilléres, kovácsoltvas vagy fa elemes kerítések pozitívan befolyásolják az utcaképet.

Kertek, utcák, zöldfelületek

A kert teremti meg a kapcsolatot a ház és a természet között, ahol pihenni, kikapcsolódni lehet. Új épület építésekor, vagy az épület bővítésekor törekedni kell a meglévő fás szárú növények megővésére, illetve a burkolt felületek arányának csökkentésére a növényzet növelésével. Javasolt mind árnyékot adó fákat, mind pedig cserjéket, évelőket ültetni, amelyek az esztétikai és a mikroklímára gyakorolt pozitív hatás mellett a térhatárolást, illetve takarás célját is szolgálják.

A jól megválasztott növényanyag kisebb ápolási munkával jár. Az örökzöld fák helyett törekedjünk az őshonos lomblevelű fák telepítésére, mert előbbiek nagy felületen ültetve komor hangulatot árasztanak. Az őshonos növények mellett célszerű a szárazságot jól tűrő virágos cserjék, vastag levelű (pozsgás) fajok, illetve díszfüvek telepítése.

A haszonkertek művelésének Nagykönyin nagy hagyománya van. Érdemes a környéken termesztett, betegségeknek jobban ellenálló zöldség- és gyümölcsfajták termesztését kipróbálni.

A lakóházak előtti keskeny zöldsávokban is kívánatos évelőket, alacsony (törpe-) cserjéket ültetni.

Kertek Nagykönyiban

Virágosítások

Kis felületeken, keskeny zöldsávokban is szép látványt nyújtanak a virágok.

Virágláda

A közterületeken kihelyezett fa anyagú virágládák illeszkednek környezetükbe, a beültetett virágokkal a zöldterületeket változatossá teszik.

Utcabútorok

A közterületeken található padok, hulladékgyűjtők, valamint a játszótéri játékok nagy része is fából készült, amelyek egységes kialakításúak.

7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A reklámozást szolgáló jól megválasztott cégek élénkíthetik a településképet.

Céger környező településről

A település postájának cégére

Utcanevtábla és hirdetőtábla kerékpártároló funkcióval

A település elköszönő és üdvözlő táblája

Az iskola felirata színeiben, kialakításában illeszkedik az épülethez, valamint környezetéhez

Árusító pavilon

A pavilon cégfelirata az épület funkciójához illeszkedő kialakítású, figyelemfelkeltő, de nem zavaró hatású.

Impresszum

Nagykónyi Község Önkormányzata 7092 Nagykónyi, Nagy utca 108. www.nagykonyi.hu	
Pusztai László	polgármester
 Hajba Csaba	települési főépítész településtervező TT 17-1497 okl. építésmérnök

A kiadvány a tak.lechnerközpont.hu Példatár menü alatt található anyagok alapján készült.

A kiadványban szereplő azon fényképeket, melyeknek forrása nincs külön feltüntetve, Hajba Csaba készítette.

2017.